

ΠΑΝΟΣ ΖΥΓΟΥΡΗΣ & ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ

ΑΜ ΔΣΑ 80807, Μπουμπουλίνας 9-11, Αθήνα (Μουσείο), Τ.Κ. 10682,

ΑΦΜ 996789554, Δ.Ο.Υ. Δ' Αθηνών, τηλ.: 210-8259140-141, fax: 210-8259235,

email: pzygouris@gmail.com

ΓΝΩΜΟΛΟΓΗΣΗ

(α.π. εις. της Ε.Δ.Ε.Υ.Α.: 2890/1-11-2022)

Ετέθησαν από τη Δημοτική Επιχείρηση Ύδρευσης Αποχέτευσης προς την Ένωση Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (Ε.Δ.Ε.Υ.Α.) τα κάτωθι ερωτήματα για τη σύνταξη νομικής γνωμοδότησης:

«Υπάλληλος προσλήφθηκε στη Δ.Ε.Υ.Α. με μετάταξη από την Ε.Υ.Δ.Α.Π. Α.Ε βάσει της παρ. 13 του άρθρ. 21 του ν. 1068/1980. Έχει συσταθεί κενή οργανική θέση στον Ο.Ε.Υ της Δ.Ε.Υ.Α. και έχει γίνει και αποδοχή και από την Ε.Υ.Δ.Α.Π η αίτηση του ενδιαφερόμενου υπαλλήλου για μετάταξη. Τίθενται ενόψει των ανωτέρω τα κάτωθι ερωτήματα:

- 1) Θα γίνει επανακατάταξη του υπαλλήλου στα κλιμάκια του Ν.4354/2015 και η προϋπηρεσία που θα αναγνωριστεί στη Δ.Ε.Υ.Α θα είναι βάση του Ν. 4354/2015 και την 2/31029/ΔΕΠ 06/05/2016;
- 2) Δεδομένου ότι οι εργαζόμενοι της ΕΥΔΑΠ δεν υπάγονται στο μισθολογικό πεδίο εφαρμογής του ν. 4354/2015, εάν θα γίνει υπολογισμός προσωπικής διαφοράς στην μετατασσόμενη υπάλληλο;
- 3) Εάν υπάλληλος της Δ.Ε.Υ.Α. δικαιούται χρηματικό βοήθημα σύμφωνα με το άρθρ. 5 παρ. 18 περ. 2 (λόγω θανάτου συζύγου) 500,00 ευρώ σύμφωνα με την από 19-04-2022 ΚΣΣΕ της Ε.Δ.Ε.Υ.Α. – Π.Ο.Ε. Δ.Ε.Υ.Α.;»

Κατά τη γνώμη μας προσήκει η κάτωθι απάντηση.

****

I. Επί του 1^{ου} ερωτήματος

A. Εφαρμοστέο θεσμικό πλαίσιο

i. Στον ν. 4354/2015 «Διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, μισθολογικές ρυθμίσεις και άλλες επείγουσες διατάξεις εφαρμογής της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων», στο άρθρο 9 «Μισθολογικά κλιμάκια και κατάταξη των υπαλλήλων», όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο δεύτερο παρ.1 Ν.4405/2016, ορίζεται ότι « 1. Τα μισθολογικά κλιμάκια (Μ.Κ.) των υπάλληλων των κατηγοριών: - Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (Π.Ε.) με πτυχίο ή δίπλωμα Πανεπιστημίου ημεδαπής ή ισότιμο Σχολών αλλοδαπής, - Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Τ.Ε.) με πτυχίο ή δίπλωμα Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Τ.Ε.Ι.) της ημεδαπής ή ισότιμο Σχολών ημεδαπής ή αλλοδαπής, - Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Δ.Ε.) και - Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης (Υ.Ε.) ορίζονται ως εξής: Σε δεκαεννέα (19) για τους υπαλλήλους των κατηγοριών Τ.Ε. και Π.Ε. και σε δεκατρία (13) για τους υπαλλήλους των κατηγοριών Υ.Ε. και Δ.Ε. Οι υπάλληλοι των κατηγοριών Τ.Ε. και Π.Ε. εξελίσσονται σε αυτά με εισαγωγικό το Μ.Κ. 1 και καταληκτικό το Μ.Κ. 19, ενώ των κατηγοριών Υ.Ε. και Δ.Ε. με εισαγωγικό το Μ.Κ. 1 και καταληκτικό το Μ.Κ. 13. 2. Υπάλληλοι των κατηγοριών Τ.Ε. ή Π.Ε. χωρίς πτυχίο ή δίπλωμα Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Τ.Ε.Ι.) ή Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Ε.Ι.) αντίστοιχα, ή ισότιμο με αυτά, εξελίσσονται στα Μ.Κ. της Δ.Ε. κατηγορίας με εισαγωγικό το Μ.Κ. 2 αυτής. Υπάλληλοι που διορίστηκαν ή μετατάχθηκαν στη Δ.Ε. κατηγορία, χωρίς απολυτήριο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης αλλά με απολυτήριο τίτλο αντίστοιχης ειδικότητας αναγνωρισμένης κατώτερης τεχνικής σχολής ή με τον απαιτούμενο από τις οικείες διατάξεις χρόνο εμπειρίας, εξελίσσονται στα Μ.Κ. της Δ.Ε. κατηγορίας. 3. α. Κάτοχοι μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών ετήσιας τουλάχιστον φοίτησης, για τίτλους που έχουν χορηγηθεί μετά τη λήψη του πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, προωθούνται κατά δύο (2) Μ.Κ. στην κατηγορία που ανήκουν, ενώ οι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος κατά έξι (6) Μ.Κ.. β. Η κατάταξη στα Μ.Κ. της προηγούμενης

περίπτωσης πραγματοποιείται μόνο όταν το περιεχόμενο των μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών είναι συναφές με το αντικείμενο απασχόλησης του υπαλλήλου, όπως προκύπτει από την προκήρυξη της θέσεως κατά την πλήρωση ή την περιγραφή της θέσης εργασίας από τον οργανισμό της Υπηρεσίας. Για τη συνδρομή ή όχι της προϋπόθεσης αυτής αποφαινεται το αρμόδιο, για την αναγνώριση των τίτλων αυτών, όργανο.».

Στο **άρθρο 10** «Μισθολογικά κλιμάκια εισόδου στην Υπηρεσία» ότι «1. Ο διοριζόμενος υπάλληλος εισέρχεται στην Υπηρεσία με το εισαγωγικό μισθολογικά κλιμάκιο της κατηγορίας στην οποία ανήκει ή στο μισθολογικά κλιμάκιο, που προβλέπεται από τις διατάξεις του προηγούμενου άρθρου. 2. Όπου από ισχύουσες ειδικές διατάξεις προβλέπεται η πλήρωση της θέσης προϊσταμένου οργανικής μονάδας με απευθείας διορισμό, απόσπαση, τοποθέτηση ή διάθεση, ο διοριζόμενος στη θέση αυτή εισέρχεται στην Υπηρεσία με το μισθολογικά κλιμάκιο της οικείας κατηγορίας και κλάδου, το οποίο αντιστοιχεί στα έτη υπηρεσίας της θέσης που καταλαμβάνει, σύμφωνα με τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις του Υπαλληλικού Κώδικα.».

Στο **άρθρο 11** «1. Για τη μισθολογική εξέλιξη των υπαλλήλων όλων των κατηγοριών, από κατώτερο σε ανώτερο μισθολογικά κλιμάκιο, απαιτείται υπηρεσία ως εξής: α. Για τους υπαλλήλους των κατηγοριών Υ.Ε. και Δ.Ε. υπηρεσία τριών (3) ετών σε κάθε μισθολογικά κλιμάκιο. β. Για τους υπαλλήλους των κατηγοριών Τ.Ε. και Π.Ε. υπηρεσία δύο (2) ετών σε κάθε μισθολογικά κλιμάκιο. 2. Για τη μισθολογική εξέλιξη των υπαλλήλων από το κατώτερο μισθολογικά κλιμάκιο στο αμέσως ανώτερο, απαιτείται να έχει συμπληρωθεί ο καθορισμένος χρόνος υπηρεσίας στο κατώτερο μισθολογικά κλιμάκιο. 3. Η κατά την προηγούμενη παράγραφο εξέλιξη του υπαλλήλου γίνεται με πράξη του αρμόδιου για τα διορισμό οργάνου, που δεν δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. 4. α. Ως προϋπηρεσία, που αναγνωρίζεται για την εξέλιξη των υπαλλήλων, που υπάγονται στις διατάξεις του παρόντος, στα μισθολογικά κλιμάκια του άρθρου 9, λαμβάνεται η υπηρεσία που προσφέρεται σε φορείς της παραγράφου 1 του άρθρου 7 των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και στους επίσημους θεσμούς και όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με σχέση εξαρτημένης εργασίας δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου αορίστου ή ορισμένου χρόνου. Για υπηρεσίες που παρέχονται με μειωμένο ωράριο εργασίας, αναγνωρίζεται για μισθολογική εξέλιξη τόσος χρόνος, όσος προκύπτει από το πηλίκο της διαίρεσης του συνόλου των ωρών εργασίας δια του αριθμού των ωρών εβδομαδιαίας απασχόλησης που ισχύει για τον αντίστοιχο κλάδο υπαλλήλων. Για τον υπολογισμό της αναγνωριζόμενης κατά τα προαναφερθέντα υπηρεσίας το έτος

λογίζεται για τριακόσιες (300) ημέρες, ο μήνας για είκοσι πέντε (25) ημέρες και η εβδομάδα για έξι (6) ημέρες εργασίας.».

B. Επί του ερωτήματος

Η μετάταξη ως τρόπος υπηρεσιακής μετακίνησης και κινητικότητας διακρίνεται από μονιμότητα, ήτοι ο υπάλληλος μετακινείται (μετατίθεται) **οριστικώς** – και όχι προσωρινώς- από τον φορέα στον οποίο υπηρετεί σε έτερο φορέα στον οποίο **καταλαμβάνει νέα οργανική θέση** (βλ. και Α. Ι. Τάχου- Ι.Λ. Συμεωνίδη, Ερμηνεία Υπαλληλικού Κώδικα, Τόμος Γ', σ. 871 επ.). Στο πλαίσιο αυτό, ο εργαζόμενος που μετατάσσεται νομίμως, ήτοι βάσει ειδικής διατάξεως, όπως αυτή της παρ. 13 άρθρ. 21 ν. 1068/1980, διέπεται ως προς τις μισθολογικές παροχές και εν γένει μισθολογικής φύσεως ζητήματα από τις διατάξεις και τους κανονισμούς που διέπουν τον Φορέα στον οποίο μετατάσσεται. Επομένως, θα γίνει νέα κατάταξη του εργαζομένου που μετατάχθηκε σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 9, 10 και 11 ν. 4354/2015.

Ως προς το ζήτημα της αναγνώρισης προϋπηρεσίας, από τις ανωτέρω διατάξεις, συνάγεται σαφώς ότι υπάγονται στη διάταξη της παρ. 4 του άρθρ. 11 ν. 4354/2015, περί αναγνώρισης προϋπηρεσίας, μεταξύ άλλων, η παροχή υπηρεσίας με σχέση εξαρτημένης εργασίας δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου ορισμένου ή αορίστου χρόνου (αποκλειόμενων των συμβάσεων μίσθωσης έργου) **στους φορείς της παρ. 1 του άρθρου 7 ν. 4354/2015, ήτοι προϋπηρεσία που έχει παρασχεθεί σε φορείς που υπάγονται στο Ενιαίο Μισθολόγιο του εφ. Β' ν. 4354/2015**. Εξ αντιδιαστολής προϋπηρεσία που δεν έχει παρασχεθεί στους φορείς αυτούς, δεν αναγνωρίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 4354/2015 (άρθρ. 11 παρ. 4) για τη μισθολογική εξέλιξη του υπαλλήλου. **Ενόψει τούτων, η προϋπηρεσία του υπαλλήλου στην Ε.ΥΔ.Α.Π., η οποία δεν υπάγεται στους φορείς της παρ. 1 άρθρ. 7 ν. 4354/2015 δεν αναγνωρίζεται σύμφωνα με το άρθρο 11 παρ. 4 του ίδιου νόμου.**

II. Επί του 2^{ου} ερωτήματος

A. Εφαρμοστέο θεσμικό πλαίσιο

i. Στον ν. 4354/2015 «Διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, μισθολογικές ρυθμίσεις και άλλες επείγουσες διατάξεις εφαρμογής της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων», στο **άρθρο 27 «Διασφάλιση αποδοχών»** ορίζεται ότι «1. Σε περίπτωση που από τις ρυθμίσεις των διατάξεων του νόμου αυτού προκύπτουν βασικός μισθός ή τακτικές μηνιαίες αποδοχές χαμηλότερες από αυτές που δικαιούνταν ο υπάλληλος στις 31.12.2015, η διαφορά διατηρείται ως προσωπική. Για τον υπολογισμό της προσωπικής διαφοράς δεν λαμβάνεται υπόψη η οικογενειακή παροχή και το επίδομα θέσης ευθύνης. Το επίδομα αυτό λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό της προσωπικής διαφοράς, μόνο στην περίπτωση που καταβάλλεται στις αποδοχές του υπαλλήλου τον τελευταίο μήνα πριν από την έναρξη ισχύος του παρόντος αλλά δεν προβλέπεται η εκ νέου χορήγησή του με την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος. Η νέα αυτή προσωπική διαφορά μειώνεται από οποιαδήποτε μελλοντική αύξηση των αποδοχών του υπαλλήλου πλην της χορήγησης επιδόματος θέσης ευθύνης και της προωθημένης εξέλιξης. Τυχόν αύξηση του επιδόματος θέσης ευθύνης καταβάλλεται στο ακέραιο... 3. Για τους υπαλλήλους, οι οποίοι είναι αποσπασμένοι κατά την έναρξη ισχύος των διατάξεων του παρόντος, για την εφαρμογή των διατάξεων των παραγράφων 1 και 2, συνυπολογίζονται και οι αποδοχές που λαμβάνουν κατά τη διάρκεια της απόσπασης. Τυχόν προσωπική διαφορά καταβάλλεται για όσο χρόνο ο υπάλληλος είναι αποσπασμένος. Στην περίπτωση λήξης της απόσπασης και επιστροφής στην οργανική θέση πραγματοποιείται εκ νέου σύγκριση των αποδοχών του. 4. Σε περίπτωση μετάταξης ή μεταφοράς του υπαλλήλου σε άλλο φορέα, η προσωπική διαφορά του παρόντος άρθρου παύει να καταβάλλεται. Εξαίρεση αποτελεί μόνο η υποχρεωτική μετάταξη ή μεταφορά του υπαλλήλου σε άλλο φορέα, λόγω συνολικής ή μερικής μεταφοράς ή κατάργησης της Υπηρεσίας του ή στο πλαίσιο κινητικότητας των υπαλλήλων, όπως αυτή καθορίζεται με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Οικονομικών, οπότε η εν λόγω προσωπική διαφορά εξακολουθεί να καταβάλλεται, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 1...».

ii. Στον ν. 1068/1980 «Περί συστάσεως ενιαίου φορέως Υδρεύσεως - Αποχετεύσεως Πρωτεύουσας» (Α 190), στο **άρθρο 21 «Προσωπικόν»** παρ. 13 ορίζεται ότι «... 13.

Το πάσης φύσεως προσωπικόν της Ε.ΥΔ.Α.Π. δύναται, κατόπιν αιτήσεώς του, δια κοινής αποφάσεως των υπουργών Εσωτερικών και Δημοσίων Έργων, μετά σχετικήν εισήγησιν των αντιστοίχων Διοικητικών Συμβουλίων, να μετατάσσεται εις ετέρας επιχειρήσεις υδρεύσεως και αποχετεύσεως.»

B. Επί του ερωτήματος

Με την παρ. 4 του άρθρου 27 ν. 4354/2015 ορίζεται ότι, **σε περίπτωση μετάταξης ή μεταφοράς (υποχρεωτικής ή προαιρετικής) του υπαλλήλου σε άλλο φορέα, η προσωπική διαφορά του παρόντος άρθρου παύει να καταβάλλεται.** Στην περίπτωση όμως που η υποχρεωτική μετάταξη ή μεταφορά του υπαλλήλου σε άλλο φορέα πραγματοποιείται λόγω συνολικής μεταφοράς της Υπηρεσίας του, από 1-1-2016 και εφεξής, τότε η προσωπική διαφορά εξακολουθεί να καταβάλλεται. Το ίδιο συμβαίνει και όταν ο υπάλληλος μετατάσσεται ή μεταφέρεται, υποχρεωτικά ή προαιρετικά, από 1-1-2016, σε άλλο φορέα στο πλαίσιο της επίσημης διαδικασίας κινητικότητας των υπαλλήλων, όπως αυτή κάθε φορά καθορίζεται από το αρμόδια Υπουργεία Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Οικονομικών. Η ως άνω διατήρηση της προσωπικής διαφοράς αφορά μόνο α) τις περιπτώσεις υποχρεωτικής μετάταξης ως ανωτέρω, που διενεργούνται από 1-1-2016 και εφεξής και β) τις μετατάξεις που διενεργούνται στο πλαίσιο κινητικότητας των υπαλλήλων, όπως αυτή καθορίζεται με κοινή απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης και Οικονομικών (ήδη Ενιαίο Σύστημα Κινητικότητας-ΕΣΚ). Με τις ειδικές διατάξεις του άρθρου 21 παρ. 13 ν. 1068/1980 προβλέπεται δυνατική μετάταξη εργαζομένου της Ε.ΥΔ.Α.Π. σε Δ.Ε.Υ.Α. κατόπιν αιτήσεως του εργαζομένου, η οποία ως περίπτωση μετακίνησης δεν εντάσσεται σε ένα ευρύτερο πλαίσιο κινητικότητας του Δημοσίου και ευρύτερου Δημοσίου τομέα, αλλά αποτελεί ειδική διαδικασία μετακίνησης.

Ενόψει των ανωτέρω, υπάλληλος της Ε.ΥΔ.Α.Π. που μετατάχθηκε σε Δ.Ε.Υ.Α. βάσει της παρ. 13 άρθρ. 21 ν. 1068/1980 δεν υπάγεται στις εξαιρέσεις της παρ. 4 άρθρ. 27 ν. 4354/2015 περί καταβολής προσωπικής διαφοράς.

III. Επί του 3ου ερωτήματος

A. Εφαρμοστέο θεσμικό πλαίσιο

i. Με τον ν. **4354/2015** (άρθρο 7 παρ. 1 περ. στ') οι Δ.Ε.Υ.Α. υπήχθησαν στο μισθολογικό πεδίο εφαρμογής του ως άνω νόμου (Κεφ. Β'). Με το **άρθρο 13** του ίδιου νόμου με τίτλο «Ορισμός αποδοχών» ορίστηκε ότι «Οι μηνιαίες τακτικές αποδοχές του υπαλλήλου αποτελούνται από το βασικό μισθό, τα επιδόματα και τις παροχές των άρθρων 15, 16, 17, 18 και 19 σύμφωνα με τις προϋποθέσεις χορήγησής τους, καθώς και την προσωπική διαφορά του άρθρου 27.»

ii. Με τον ν. **1876/1990** «Ελεύθερες συλλογικές διαπραγματεύσεις και άλλες διατάξεις» (Α' 27), ο οποίος, σύμφωνα με το άρθρο 1 αυτού, αφορά σε «όλους όσους εργάζονται με σχέση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου σε οποιονδήποτε ημεδαπό ή αλλοδαπό εργοδότη, επιχείρηση, εκμετάλλευση ή υπηρεσία του ιδιωτικού ή δημόσιου τομέα της οικονομίας, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται και οι εργαζόμενοι στη γεωργία, κτηνοτροφία και συναφείς εργασίες, καθώς και οι κατ' οίκον εργαζόμενοι» (παρ. 1), ρυθμίσθηκαν καθολικά τα ζητήματα που αφορούν στο περιεχόμενο και στα είδη των συλλογικών συμβάσεων εργασίας, στη διαδικασία των διαπραγματεύσεων, υπογραφή και θέση τους σε ισχύ, στη δέσμευση και στον χρόνο ισχύος τους και κάθε άλλο σχετικό ζήτημα. Ειδικότερα, στο άρθρο 19 του ως άνω νόμου ορίστηκε ότι οι διατάξεις αυτού του νόμου ισχύουν και για τους εργαζόμενους με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου στο Δημόσιο, Ν.Π.Ι.Δ. και Ο.Τ.Α., εφ' όσον δεν αποκλείονται από τη φύση τους και με την επιφύλαξη ειδικών ρυθμίσεων ως προς τον εργοδότη. Από πλευράς των εργαζομένων οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας της κατηγορίας αυτής υπογράφονται από τις συνδικαλιστικές οργανώσεις των εργαζομένων ανάλογης βαθμίδας, ενώ σε περίπτωση αδυναμίας υπογραφής συλλογικής σύμβασης εργασίας λόγω έλλειψης συνδικαλιστικής οργάνωσης των εργαζομένων, οι όροι εργασίας καθορίζονται με κοινή απόφαση του Υπουργού Οικονομικών και του αρμόδιου υπουργού, εφ' όσον πρόκειται για εργαζόμενους στο Δημόσιο και του Υπουργού Οικονομικών και του εποπτεύοντος υπουργού για εργαζόμενους στα Ν.Π.Ι.Δ. και Ο.Τ.Α.

Ακολούθως, με την παράγραφο 9 του άρθρου 31 του ν. **4024/2011**, από 1.1.2012 καταργήθηκε κάθε γενική ή ειδική διάταξη ή ρήτρα ή όρος συλλογικής σύμβασης εργασίας διαιτητικής απόφασης ή ατομικής σύμβασης εργασίας ή συμφωνίας, που

καθορίζει αποδοχές και πρόσθετες αμοιβές ή απολαβές που υπερβαίνουν τα ανώτατα κατά περίπτωση όρια του νόμου αυτού, ενώ με τον ν. 4093/2012 επιχειρήθηκε η πλήρης μισθολογική και βαθμολογική εξομοίωση των εργαζομένων στα νομικά πρόσωπα του ευρύτερου δημόσιου τομέα με την ισχύουσα για τους εργαζόμενους στο στενό δημόσιο τομέα και τέλος, με τον ν. 4354/2015 ορίστηκε ρητά ότι το ενιαίο μισθολόγιο εφαρμόζεται σε όλους τους εργαζόμενους στο δημόσιο τομέα εν γένει. Ενόψει των ανωτέρω μετά την ισχύ των ανωτέρω νόμων δεν καταλείπεται πεδίο εφαρμογής μισθολογικών ρυθμίσεων με συλλογικές συμβάσεις εργασίας για τους εργαζόμενους στο δημόσιο τομέα εν γένει.

iii. Με τον ν. **4484/2017 «Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας (ΕΕ) 2016/881 και άλλες διατάξεις»**, στο **άρθρο 43 «Μη μισθολογικές παροχές»** όπως η διάταξη τροποποιήθηκε με το άρθρο το άρθρο 31 παρ.2 ν.4599/2019, και με το άρθρο άρθρο 42 ν.4875/2021 ορίστηκε ότι « 1. Η δαπάνη των κάθε είδους μη μισθολογικών παροχών των υπαλλήλων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης αποτυπώνεται εφεξής αναλυτικά στους συντασσόμενους προϋπολογισμούς των φορέων ανά είδος παροχής. 2. α) Κάθε συλλογική σύμβαση ή υπουργική απόφαση ή απόφαση Δ.Σ. που προβλέπει τη χορήγηση μη μισθολογικών παροχών από φορείς της Γενικής Κυβέρνησης, συνυπογράφεται και από τον Υπουργό Οικονομικών, όταν η δαπάνη είναι μεγαλύτερη των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ ετησίως. Από τη ρύθμιση αυτή εξαιρούνται οι Ο.Τ.Α.. β) Σε κάθε συλλογική σύμβαση, που αφορά στη χορήγηση μη μισθολογικών παροχών, επισυνάπτεται, ως παράρτημα και αναπόσπαστο μέρος αυτής, μελέτη με τον αριθμό των εργαζομένων που αφορά η παροχή, την προκαλούμενη δαπάνη, καθώς και τον τρόπο κάλυψης, η οποία εγκρίνεται από τον Γενικό Διευθυντή Οικονομικών Υπηρεσιών του εποπτεύοντος Υπουργείου λαμβάνοντας υπόψη το εγκεκριμένο κάθε φορά Μεσοπρόθεσμο Πλαίσιο Δημοσιονομικής Στρατηγικής. 3. Για τις παροχές κινητής τηλεφωνίας προβλέπεται η καθιέρωση ανώτατου ύψους ποσού που διαφοροποιείται ανάλογα με τη θέση ευθύνης και τα καθήκοντα του υπαλλήλου ή λειτουργού, προκειμένου να καλυφθεί η υπηρεσιακή ανάγκη για απρόσκοπτη λειτουργία του φορέα ή της υπηρεσίας με επιβάρυνση του υπαλλήλου ή λειτουργού για χρήση καθ' υπέρβαση του εν λόγω ποσού. Το ύψος του ποσού του προηγούμενου εδαφίου καθορίζεται με απόφαση του οικείου Υπουργού ή του εξουσιοδοτημένου από αυτόν οργάνου. 4. Για τις παροχές που έχουν στόχο τη διασφάλιση της υγιεινής και της

ασφάλειας των συνθηκών εργασίας, προβλέπεται η χορήγησή τους αποκλειστικά και μόνο σε είδος. Από τη ρύθμιση αυτή εξαιρείται, για τα έτη 2016, 2017, 2018 και 2019, η χορηγούμενη αποζημίωση για την προμήθεια στολής στους διασώστες, πληρώματα ασθενοφόρων του ΕΚΑΒ, που προβλέπεται από την παρ. 1 του άρθρου 30 του ν. 4024/2011 (Α' 226), όπως αυτή τροποποιήθηκε και ισχύει. Από τη ρύθμιση αυτή εξαιρούνται επίσης τα Μέσα Ατομικής Προστασίας (Μ.Α.Π.) και το γάλα προηγούμενων ετών εργαζομένων στους Ο.Τ.Α., τα οποία μπορεί να καταβάλλονται σε χρήμα, σύμφωνα με ειδικότερες διατάξεις.

5. Παροχές από φορείς Γενικής Κυβέρνησης που αφορούν σε κάθε είδους Ασφαλιστήρια Συμβόλαια ή Προγράμματα Ιατροφαρμακευτικής Κάλυψης των εργαζομένων, καθώς και σε μειωμένα εισιτήρια, δωρεάν Κάρτες Διαδρομών καταργούνται. Από τη ρύθμιση αυτή εξαιρούνται οι παροχές που αφορούν την προβλεπόμενη από την παρ. 5 του άρθρου 5 του ν. 2194/1994 (Α' 34) ασφάλιση του προσωπικού του ΕΚΑΒ και των Μονάδων Μεταμοσχεύσεων κατά την εκτέλεση διατεταγμένης υπηρεσίας με τα μέσα μεταφοράς (ελικόπτερα, αεροπλάνα, αεροσκάφη, ειδικές κινητές μονάδες, ασθενοφόρα, πλωτά μέσα) επειγόντων περιστατικών. Από τη ρύθμιση αυτή εξαιρούνται επίσης οι παροχές που αφορούν στην ασφάλιση του προσωπικού της Ελληνικής Αεροπορικής Βιομηχανίας Α.Ε. (Ε.Α.Β. Α.Ε.) κατά την άσκηση ή εξ αφορμής της υπηρεσίας του. Κατ' εξαίρεση, στους υπαλλήλους του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.) και του Υπουργείου Τουρισμού που μετατίθενται ή αποσπώνται σε Υπηρεσίες Εξωτερικού Ε.Ο.Τ. που εδρεύουν σε χώρες εκτός Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε.), στις οποίες δεν υφίσταται σύστημα δημόσιας υγείας και περίθαλψης, ή σε χώρες με τις οποίες δεν υφίστανται διμερείς διακρατικές συμφωνίες με την Ελλάδα που να ρυθμίζουν το ζήτημα της ιατροφαρμακευτικής κάλυψης, καθώς και στα μέλη της οικογενείας τους (σύζυγο, συμβιούντα υπό την έννοια του ν. 4356/2015 (Α' 181) τέκνα) που συνοικούν μαζί τους στο εξωτερικό, παρέχεται, ως οικειοθελής μισθολογική παροχή, ιδιωτική ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή ασφάλιση. Η δαπάνη για την παροχή των προγραμμάτων ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής ασφάλισης από ιδιωτική ασφαλιστική εταιρεία βαρύνει τον Προϋπολογισμό Διοίκησης και Λειτουργίας οικονομικού έτους, των Υπηρεσιών Εξωτερικού Ε.Ο.Τ. που εμπíπτουν στη ρύθμιση. Οιαδήποτε ιατροφαρμακευτική ή και νοσοκομειακή κάλυψη στις χώρες, όπου μετατίθενται ή αποσπώνται, για όλο το διάστημα της παραμονής τους, παρέχεται αποκλειστικά μέσω της ιδιωτικής ασφάλισης ως ανωτέρω. Κατά τα λοιπά, οι διατάξεις περί υποχρεωτικής ασφάλισης

δημοσίων υπαλλήλων και λειτουργών και υπαλλήλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου, στην Ελλάδα, εξακολουθούν να ισχύουν».

iv. Σύμφωνα με το άρθρο 126 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) «1. Τα κράτη μέλη αποφεύγουν τα υπερβολικά δημοσιονομικά ελλείμματα. 2. Η Επιτροπή παρακολουθεί την εξέλιξη της δημοσιονομικής κατάστασης και το ύψος του δημοσίου χρέους στα κράτη μέλη προκειμένου να εντοπίζει τις μεγάλες αποκλίσεις. Ειδικότερα, εξετάζει την τήρηση της δημοσιονομικής πειθαρχίας, με βάση τα ακόλουθα δύο κριτήρια: α/ κατά πόσον ο λόγος του προβλεπομένου ή υφισταμένου δημοσιονομικού ελλείμματος προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν υπερβαίνει μια τιμή αναφοράς ... β/ κατά πόσον ο λόγος του δημοσίου χρέους προς το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν υπερβαίνει μια τιμή αναφοράς ... Οι τιμές αναφοράς ορίζονται στο πρωτόκολλο για τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος, που προσαρτάται στις Συνθήκες. 3. ...». Στο δε άρθρο 1 του ανωτέρω Πρωτοκόλλου (αριθ. 12) σχετικά με την διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος ορίζεται ότι «Οι τιμές αναφοράς που αναφέρονται στο άρθρο 126, παράγραφος 2, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι οι εξής: 3% για το λόγο μεταξύ του προβλεπομένου ή υφισταμένου δημοσιονομικού ελλείμματος και του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος σε τιμές αγοράς, 60% για το λόγο μεταξύ του δημοσίου χρέους και του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος σε τιμές αγοράς» και στο άρθρο 2 ότι «οι όροι δημόσιος και δημοσιονομικός νοούνται με ευρεία έννοια [με τους ανωτέρω όρους αποδόθηκε στην ελληνική γλώσσα ο αγγλικός όρος general government], ήτοι καλύπτουν την κεντρική κυβέρνηση, την περιφερειακή ή τοπική διοίκηση και τα ταμεία κοινωνικής ασφάλισης, εξαιρουμένων των εμπορικών πράξεων, όπως ορίζονται στο ευρωπαϊκό σύστημα ολοκληρωμένων οικονομικών συναλλαγών [ΕΣΟΛ]». Περαιτέρω, στο **άρθρο 1 του Κανονισμού 479/2009** (L 145), όπως τροποποιήθηκε με τον Κανονισμό 220/2014 (L 69), προβλέπεται ότι «1. Για τους σκοπούς του πρωτοκόλλου σχετικά με τη διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος και του παρόντος κανονισμού, οι όροι που περιλαμβάνονται στις παραγράφους 2 έως 6 ορίζονται σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΕ) 549/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 2013, για το ευρωπαϊκό σύστημα εθνικών και περιφερειακών λογαριασμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής ΕΣΛ 2010). Οι κωδικοί μέσα σε παρενθέσεις αναφέρονται στο ΕΣΛ 2010. 2. Ο όρος “δημόσιο” καλύπτει τον ευρύτερο “δημόσιο

τομέα” ... εξαιρουμένων των εμπορικών πράξεων όπως ορίζονται στο ΕΣΛ 2010. Η εξαίρεση των εμπορικών πράξεων σημαίνει ότι ο “δημόσιος τομέας” (S.13) περιλαμβάνει μόνο τις θεσμικές μονάδες που έχουν ως κύριο καθήκον την παραγωγή μη εμπορεύσιμων υπηρεσιών. 3. Το “δημοσιονομικό έλλειμμα (πλεόνασμα)” είναι η καθαρή λήψη (καθαρή χορήγηση) δανείων (B.9) του “δημόσιου τομέα” (S.13), όπως ορίζεται στο ΕΣΛ 2010. ...». Στο άρθρο 3 παρ. 1 του ανωτέρω Κανονισμού ορίζεται ότι «Τα κράτη μέλη γνωστοποιούν στην Επιτροπή (Eurostat) δύο φορές το χρόνο, την πρώτη φορά πριν από την 1η Απριλίου του τρέχοντος έτους (έτος ν) και τη δεύτερη φορά πριν από την 1η Οκτωβρίου του έτους ν, τα προϋπολογισθέντα και τα πραγματικά δημόσια ελλείμματα και το προϋπολογισθέν και πραγματικό ύψος του δημόσιου χρέους τους. ...», στο άρθρο 8 παρ. 1, όπως τροποποιήθηκε με τους Κανονισμούς 679/2010 (L 198) και 220/2014, ότι «Η Επιτροπή (Eurostat) αξιολογεί σε τακτική βάση την ποιότητα τόσο των πραγματικών στοιχείων που γνωστοποιούνται από τα κράτη μέλη όσο και των σχετικών λογαριασμών του δημόσιου τομέα που καταρτίζονται σύμφωνα με το ΕΣΛ 2010 (εφεξής “δημόσιοι λογαριασμοί”). Η ποιότητα των πραγματικών στοιχείων συνίσταται στη συμμόρφωση προς τους λογιστικούς κανόνες, στην πληρότητα, την αξιοπιστία, την επικαιρότητα και τη συνέπεια των στατιστικών στοιχείων. Η αξιολόγηση αφορά κατά κύριο λόγο θέματα που προσδιορίζονται στις ενέργειες καταγραφής της κατάστασης στα κράτη μέλη όπως η οριοθέτηση του δημόσιου τομέα ...» και στο άρθρο 10 ότι «1. Σε περίπτωση αμφιβολίας όσον αφορά την ορθή εφαρμογή των λογιστικών κανόνων του ΕΣΛ 2010, το συγκεκριμένο κράτος μέλος ζητά διευκρινίσεις από την Επιτροπή (Eurostat). ... 2. ...». Σύμφωνα δε με το άρθρο 5 παρ. 1 του Κανονισμού 223/2009 σχετικά με τις ευρωπαϊκές στατιστικές (L 87) «Η εθνική στατιστική υπηρεσία που ορίζεται από κάθε κράτος μέλος ως ο αρμόδιος φορέας που έχει την ευθύνη για τον συντονισμό όλων των δραστηριοτήτων που αναλαμβάνονται σε εθνικό επίπεδο για την ανάπτυξη, την παραγωγή και τη διάδοση των ευρωπαϊκών στατιστικών ... λειτουργεί από την άποψη αυτή ως το αποκλειστικό σημείο επαφής για την Επιτροπή (Eurostat) σε στατιστικά ζητήματα. ...».

Με τον **Κανονισμό (ΕΕ) 549/2013 (L 174) «Για το ευρωπαϊκό σύστημα εθνικών και περιφερειακών λογαριασμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης»**, αναθεωρήθηκε το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών 1995 (ΕΣΛ 95), το οποίο είχε εισαχθεί με τον Κανονισμό 2223/1996 και θεσπίστηκε το Ευρωπαϊκό Σύστημα Λογαριασμών 2010

(«ΕΣΛ 2010» ή «ΕΣΛ»). Σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 2 του Κανονισμού: «Το ΕΣΛ 2010 προβλέπει: α) μεθοδολογία (παράρτημα Α) σχετικά με κοινά πρότυπα, ορισμούς, ονοματολογίες και λογιστικούς κανόνες, που θα χρησιμοποιούνται για την κατάρτιση συγκρίσιμων λογαριασμών και πινάκων για τις ανάγκες της Ένωσης, καθώς και τη λήψη αποτελεσμάτων όπως απαιτείται στο άρθρο 3· β) πρόγραμμα (παράρτημα Β) που ορίζει τις προθεσμίες εντός των οποίων τα κράτη μέλη διαβιβάζουν στην Επιτροπή (Eurostat) τους λογαριασμούς και τους πίνακες που πρέπει να καταρτίζονται σύμφωνα με τη μεθοδολογία που αναφέρεται στο στοιχείο α)». Όπως αναφέρεται στην παράγραφο 1.01 του Κεφαλαίου 1 του Παραρτήματος Α του ΕΣΛ 2010: «Το ευρωπαϊκό σύστημα εθνικών και περιφερειακών λογαριασμών (εφεξής “το ΕΣΛ 2010” ή “το ΕΣΛ”) είναι ένα διεθνώς συμβατό λογιστικό πλαίσιο για τη συστηματική και λεπτομερή περιγραφή μιας συνολικής οικονομίας (δηλαδή περιφέρειας, χώρας, ή ομάδας χωρών), των συνιστωσών της και των σχέσεών της με άλλες συνολικές οικονομίες». Στο Κεφάλαιο 2 του ίδιου Παραρτήματος καθορίζονται οι «θεσμικοί τομείς» της οικονομίας κάθε χώρας, οι ομάδες, δηλαδή, στις οποίες εντάσσονται οι «θεσμικές μονάδες» με παρόμοιο τύπο οικονομικής συμπεριφοράς. Ορισμός της «θεσμικής μονάδας» περιέχεται στην παράγραφο 2.12, κατά την οποία «Η θεσμική μονάδα είναι μια οικονομική οντότητα που χαρακτηρίζεται από την αυτονομία της σε θέματα λήψης αποφάσεων κατά την άσκηση της κύριας λειτουργίας της. Μια μονάδα μόνιμος κάτοικος θεωρείται ότι αποτελεί θεσμική μονάδα της οικονομικής επικράτειας στην οποία έχει το κέντρο του κυρίαρχου οικονομικού συμφέροντός της αν έχει αυτονομία σε θέματα λήψης αποφάσεων και ή τηρεί πλήρη σειρά λογαριασμών ή είναι σε θέση να καταρτίζει πλήρη σειρά λογαριασμών. Μια οντότητα, προκειμένου να έχει αυτονομία λήψης αποφάσεων σε σχέση με την κύρια λειτουργία της, πρέπει να: α) έχει δικαίωμα να έχει στην κυριότητά της, με πλήρη αυτονομία, αγαθά και περιουσιακά στοιχεία· είναι σε θέση να ανταλλάσσει την κυριότητα αγαθών και περιουσιακών στοιχείων σε συναλλαγές με άλλες θεσμικές μονάδες· β) είναι σε θέση να λαμβάνει οικονομικές αποφάσεις και να επιδίδεται σε οικονομικές δραστηριότητες, για τις οποίες είναι άμεσα υπεύθυνη και υπόλογη από νομική άποψη· γ) είναι σε θέση να αναλαμβάνει για δικό της λογαριασμό οικονομικές υποχρεώσεις, άλλες υποχρεώσεις ή περαιτέρω δεσμεύσεις και να συνάπτει συμβάσεις· και δ) είναι σε θέση να καταρτίζει πλήρη σειρά λογαριασμών, που περιλαμβάνουν λογιστικές εγγραφές που καλύπτουν το σύνολο των συναλλαγών που έχει πραγματοποιήσει κατά τη διάρκεια της λογιστικής περιόδου, καθώς και

ισολογισμό περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων». Ορίζονται δε στην επόμενη παράγραφο 2.13 συναφώς, μεταξύ άλλων, τα ακόλουθα: «Όταν μια οντότητα δεν έχει τα χαρακτηριστικά μιας θεσμικής μονάδας, εφαρμόζονται οι ακόλουθες αρχές: α) ... γ) οι οντότητες οι οποίες, ενώ τηρούν πλήρη σειρά λογαριασμών, δεν έχουν αυτονομία λήψης αποφάσεων, αποτελούν τμήμα των μονάδων που τις ελέγχουν ...».

Οι κατά τα ανωτέρω θεσμικές μονάδες κατατάσσονται σε έξι τομείς: μη χρηματοοικονομικές εταιρείες (S.11), χρηματοοικονομικές εταιρείες (S.12), γενική κυβέρνηση (S.13), νοικοκυριά (S.14), μη κερδοσκοπικά ιδρύματα που εξυπηρετούν νοικοκυριά (S.15) και «αλλοδαπή» (S.2). Εν σχέσει προς τον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης ορίζονται, μεταξύ άλλων, και τα ακόλουθα: «2.111. Ορισμός: Ο τομέας της γενικής κυβέρνησης (S.13) περιλαμβάνει όλες τις θεσμικές μονάδες που είναι παραγωγοί λοιπού μη εμπορεύσιμου προϊόντος των οποίων η παραγωγή προορίζεται για ατομική και συλλογική κατανάλωση και που χρηματοδοτούνται κυρίως από υποχρεωτικές πληρωμές εκ μέρους μονάδων που ανήκουν σε άλλους τομείς καθώς και τις θεσμικές μονάδες που ασχολούνται κυρίως με την αναδιανομή του εθνικού εισοδήματος και πλούτου. 2.112 Οι θεσμικές μονάδες που περιλαμβάνονται στον τομέα S.13 είναι για παράδειγμα οι ακόλουθες: α) μονάδες της γενικής κυβέρνησης που έχουν συσταθεί μέσω νομικής διαδικασίας με σκοπό να έχουν δικαιοδοσία επί άλλων μονάδων στην οικονομική επικράτεια και να διαχειρίζονται και χρηματοδοτούν μια ομάδα δραστηριοτήτων, κυρίως παρέχοντας μη εμπορεύσιμα αγαθά και υπηρεσίες υπέρ του κοινωνικού συνόλου· β) μια εταιρεία ή οιονεί εταιρεία που είναι μονάδα της γενικής κυβέρνησης, εάν η παραγωγή της είναι κατά κύριο λόγο μη εμπορεύσιμη και [ελέγχεται από] μια μονάδα της γενικής κυβέρνησης· γ) μη κερδοσκοπικά ιδρύματα τα οποία αναγνωρίζονται ως ανεξάρτητες νομικές οντότητες, που είναι παραγωγοί μη εμπορεύσιμου προϊόντος και ελέγχονται από τη γενική κυβέρνηση· δ) αυτόνομα συνταξιοδοτικά ταμεία ... 2.113 Ο τομέας της γενικής κυβέρνησης υποδιαιρείται σε τέσσερις υποτομείς: α) κεντρική κυβέρνηση (πλην οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης) (S.1311)· β) κυβέρνηση ομόσπονδου κράτους (πλην οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης) (S.1312)· γ) τοπική αυτοδιοίκηση (πλην οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης) (S.1313)· δ) οργανισμοί κοινωνικής ασφάλισης (S.1314). Κεντρική Κυβέρνηση (πλην οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης) (S.1311)...2.116 Ορισμός: Ο υποτομέας «τοπική αυτοδιοίκηση» περιλαμβάνει εκείνες τις μορφές της δημόσιας διοίκησης η αρμοδιότητα των οποίων εκτείνεται σε μέρος μόνο της οικονομικής επικράτειας, εκτός από τα τοπικά γραφεία των

οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης. Στον υποτομέα S.1313 περιλαμβάνονται τα μη κερδοσκοπικά ιδρύματα τα οποία ελέγχονται και κατά κύριο λόγο χρηματοδοτούνται από τοπικές κυβερνήσεις και η αρμοδιότητα των οποίων περιορίζεται στην οικονομική επικράτεια των τοπικών αυτών κυβερνήσεων....». Στο Διάγραμμα 20.1 της παραγράφου 20.17 του Κεφαλαίου 20 αποτυπώνεται η μεθοδολογία λήψης απόφασης σχετικά με το εάν μία οντότητα πρέπει να ταξινομηθεί στον τομέα της γενικής κυβέρνησης ως ακολούθως: εάν η οντότητα δεν είναι θεσμική μονάδα, αποτελεί μέρος της ελεγχόμενης ομάδας· εάν αντιθέτως αποτελεί θεσμική μονάδα, εξετάζεται εάν ελέγχεται από τη γενική κυβέρνηση· εάν όχι, η μονάδα ταξινομείται στους ιδιωτικούς τομείς· εάν ελέγχεται από τη γενική κυβέρνηση, εξετάζεται περαιτέρω εάν είναι παραγωγός μη εμπορεύσιμου προϊόντος· εάν όχι, η μονάδα ταξινομείται στις δημόσιες επιχειρήσεις· εάν ναι, η μονάδα εντάσσεται στη γενική κυβέρνηση. Όσον αφορά τα κριτήρια βάσει των οποίων τα ΜΚΙ μπορεί να εντάσσονται στον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης, στο ΕΣΛ ορίζονται ειδικότερα τα εξής: «20.13 Τα μη κερδοσκοπικά ιδρύματα (ΜΚΙ) τα οποία είναι παραγωγοί μη εμπορεύσιμων προϊόντων και ελέγχονται από μονάδες της γενικής κυβέρνησης αποτελούν επίσης μονάδες της γενικής κυβέρνησης. ... 20.15 Ως έλεγχος ενός ΜΚΙ ορίζεται η ικανότητα καθορισμού της γενικής πολιτικής ή του προγράμματός του. ...». Ρυθμίσεις σχετικές με την έννοια του «ελέγχου» περιλαμβάνονται επίσης στις παραγράφους 1.36, 2.38, 2.39, 20.18, 20.306 και 20.309 του Παραρτήματος Α του Κανονισμού 549/2013.

Με τον ν. 4270/2014 «*Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις*», **άρθρο 14 « Ορισμοί**» όπως τροπ. με το άρθρο 10 παρ.2 ν.4337/2015, ότι «1. Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου, οι κάτωθι όροι έχουν την ακόλουθη έννοια: α. Δημόσιος τομέας: περιλαμβάνει τη Γενική Κυβέρνηση, τα εκτός αυτής νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου (ΝΠΔΔ), καθώς και τις εκτός αυτής δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς του Κεφαλαίου Α' του ν. 3429/2005 (Α'314), ανεξαρτήτως εάν έχουν εξαιρεθεί από την εφαρμογή του. β. Γενική Κυβέρνηση: περιλαμβάνει τρία υποσύνολα, εφεξής αποκαλούμενα υποτομείς: της Κεντρικής Κυβέρνησης, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ) και των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης (ΟΚΑ), σύμφωνα με τους κανόνες και τα κριτήρια του Ευρωπαϊκού Συστήματος Λογαριασμών (ΕΣΟΛ). Οι φορείς εκτός Κεντρικής

Διοίκησης, που περιλαμβάνονται στους υποτομείς της Γενικής Κυβέρνησης (εφεξής «λοιποί φορείς της Γενικής Κυβέρνησης»), προσδιορίζονται, ανά υποτομέα, από το Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης, που τηρείται με ευθύνη της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής και αποτελούν ξεχωριστά νομικά πρόσωπα που εποπτεύονται από φορείς της Κεντρικής Διοίκησης ή από ΟΤΑ.... δ. Υποτομέας ΟΤΑ: περιλαμβάνει: (αα) τους ΟΤΑ, οι οποίοι αποτελούνται από τους Δήμους (ΟΤΑ Α΄ βαθμού) και τις Περιφέρειες (ΟΤΑ Β΄ βαθμού) και (ββ) τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και τα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου που ανήκουν, ελέγχονται ή χρηματοδοτούνται από τους ΟΤΑ...».

ν. Με την Κλαδική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (εφεξής ΚΣΣΕ) της Π.Ο.Ε.-Δ.Ε.Υ.Α. έτους 2022 στο άρθρο 1 «Πεδίο εφαρμογής» ορίζεται ότι «Στις διατάξεις της ρύθμισης αυτής υπάγονται οι εργαζόμενοι που απασχολούνται με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας ιδιωτικού δικαίου ως τακτικό και δόκιμο προσωπικό σε κάθε είδους Δημοτικές Επιχειρήσεις Ύδρευσης, Αποχέτευσης, Τηλεθέρμανσης, όλης της χώρας και είναι μέλη των σωματείων που ανήκουν στην Π.Ο.Ε.-Δ.Ε.Υ.Α.». Στο **άρθρο 5 «Επιδόματα» παρ. 18 ότι «Στους εργαζομένους που υπάγονται στην παρούσα χορηγούνται τα παρακάτω επιδόματα, που υπολογίζονται στους βασικούς μισθούς του άρθρ. 2 που αναλογεί σε κάθε εργαζόμενο σύμφωνα με το άρθρο 4 της σύμβασης αυτής και αντιστοιχεί στο μισθολογικό κλιμάκιο στο οποίο εντάσσεται...18. Χρηματικά βοηθήματα: Καταβάλλονται στους εργαζομένους χρηματικά βοηθήματα στις παρακάτω περιπτώσεις.1. Λόγω απόκτησης τέκνου του εργαζομένου η Δ.Ε.Υ.Α. αναλαμβάνει τη δαπάνη παροχών σε είδος (εξοπλισμού, τροφών, ειδών περιποίησης κ.λπ) ή σε χρήμα μέχρι του ποσού των 500 ευρώ. Σε περίπτωση διδύμων το ποσό διπλασιάζεται. **2. Λόγω θανάτου συζύγου ή τέκνου 500 ευρώ**, 3. Καταβάλλεται άπαξ χρηματικό βοήθημα 1.000 ευρώ στην οικογένεια θανόντος εργαζομένου.».**

II. Ερμηνεία διατάξεων – Επί του ερωτήματος

i. Από τις διατάξεις των άρθρων 648, 649 και 653 του ΑΚ, 3 παρ. 2 του Ν. 2112/1920, 5 παρ. 1 του Ν. 3198/1955 και 1 της υπ' αριθ. 95 Διεθνούς Συμβάσεως Εργασίας "περί προστασίας του ημερομισθίου", που κυρώθηκε με τον Ν. 3248/1955, συνάγεται ότι ως μισθός στη σύμβαση εξαρτημένης εργασίας θεωρείται κάθε παροχή,

την οποία με βάση το νόμο ή τη συμφωνία καταβάλλει ο εργοδότης στον εργαζόμενο **ως αντάλλαγμα της παρεχόμενης εργασίας**. Επομένως, δεν έχουν τον χαρακτήρα μισθού οι πρόσθετες παροχές, που δίδονται από τον εργοδότη στον εργαζόμενο εκουσίως από ελευθεριότητα και όχι από νόμιμη υποχρέωση ή από πρόθεση, εκδηλούμενη και από τα δύο μέρη, να αποτελέσουν αντάλλαγμα για την παρεχόμενη εργασία (ΑΠ 1449/2019). Ειδικότερα κατά το άρθρο 648 ΑΚ, ως μισθός εννοείται και κάθε επιπλέον του συμφωνμένου ή του νόμιμου χρονικού μισθού παρεχόμενη από τον εργοδότη ιδιαίτερη αμοιβή στο εργαζόμενο με βάση το νόμο ή τη σύμβαση, για να έχει αυτός μεγαλύτερη παραγωγική εργασία, αλλά και η οικειοθελής, από μέρους του εργοδότη, ιδιαίτερη αμοιβή στον εργαζόμενο όταν συνεχίζεται και επαναλαμβάνεται για μακρύ χρονικό διάστημα και μάλιστα για τακτά χρονικά διαστήματα, μπορεί να απολήξει σε σωπηρά σύμβαση για τακτική καταβολή της με την έννοια του μισθού (ΕφΑθ 643/75 ΕΕργΔ 34, 1542, ΕφΑθ 5999/99, Σ. Γ. Λεκέα «Σύμβαση Εργασίας», 2002, σελ. 291 παρ. 1302). Εξ αντιδιαστολής δεν έχουν την έννοια του μισθού (ή της μισθολογικής παροχής) οι παροχές του εργοδότη που δεν συνδέονται άμεσα με την παρεχόμενη εργασία ή/και δεν καταβάλλονται για μακρό χρονικό διάστημα ή τακτικώς. Επομένως, **δεν συνιστούν μισθολογικές παροχές κατά την έννοια του ν. 4354/2015, οι παροχές οι οποίες ενόψει και του τρόπου και του χρόνου καταβολής αυτών δεν έχουν μισθολογικό χαρακτήρα συνδεδεμένο με την παροχή της εργασίας** (ενδ. ΑΠ 1493/2018, Ελ.Συν. Ι Τμ. Πράξη 94/2012, Ελ.Συν IV Τμ. Πράξη 0179/2013).

ii. Ενόψει των ανωτέρω διατάξεων του άρθρου 31 ν. 4024/2011 και των άρθρων 7 επ. ν. 4354/2015, ρυθμίσεις που περιέχονται σε Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας (μεταξύ των οποίων και επιχειρησιακές, που αφορούν τους εργαζόμενους μιας εκμετάλλευσης ή επιχείρησης), όπως στην τιθέμενη με το ερώτημα, και αφορούν προσωπικό που εμπίπτει στο μισθολογικό πεδίο εφαρμογής του ν. 4354/2015 (όπως οι Δ.Ε.Υ.Α.) και προβλέπουν αποκλίσεις από τις θεσπισθείσες στο άρθρο 7 επ. του ν.4354/2015 ρυθμίσεις **μισθολογικού περιεχομένου** και όρων αμοιβής του προσωπικού των ανωτέρω φορέων, δεν ισχύουν και δεν παράγουν έννομες συνέπειες.¹ Με τις διατάξεις του άρθρου 13 ν. 4354/2015 δίνεται ο ορισμός **των μηνιαίων τακτικών αποδοχών του υπαλλήλου, τις οποίες και ρυθμίζει αναγκαστικώς ο νομοθέτης**. Ειδικότερα, οι μηνιαίες τακτικές αποδοχές του

---

¹ βλ. Γνμδ ΝΣΚ 274/2017

υπαλλήλου αποτελούνται από το βασικό του μισθό, καθώς και τα επιδόματα και τις παροχές των άρθρων 15 (οικογενειακή παροχή), 16 (επίδομα θέσης ευθύνης), 17 (αμοιβή συνδεόμενη με την περιγραφή της θέσης καθηκόντων), 18 (επίδομα επικίνδυνης και ανθυγιεινής εργασίας), 19 (επίδομα παραμεθορίων περιοχών) και 27 (προσωπική διαφορά). Εξάλλου, ο δημοσιονομικός εξορθολογισμός που επιχειρήθηκε με την νομοθετική μεταρρύθμιση του Ενιαίου Μισθολογίου του Δημοσίου (ν. 4354/2015), η οποία και ισχύει έκτοτε υπό την έννοια του αναγκαστικού δικαίου, αφορούσε τις τακτικές μισθολογικές παροχές των υπαλλήλων και εργαζομένων των υπαγόμενων φορέων, οι οποίες λόγω του τακτικού τρόπου και του συνεχιζόμενου χρόνου καταβολής, θεωρείται ότι επιδρούν σημαντικά στην τήρηση της αρχής της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, και για το λόγο αυτό ακριβώς έπρεπε να ρυθμιστούν, στα πλαίσια της δημοσιονομικής εξυγίανσης της χώρας.

iii. Για τις **μη μισθολογικού χαρακτήρα παροχές** τέθηκαν περιορισμοί δυνάμει του άρθρ. 83 ν. 4484/2017 στους **φορείς Γενικής Κυβέρνησης**.

iv. Η ΕΛ. ΣΤΑΤ. είναι η αρμόδια εθνική αρχή για την κατάρτιση και την αποστολή προς την Eurostat των εθνικών στατιστικών και του συνόλου των στοιχείων που απαιτούνται, μεταξύ άλλων, για την εφαρμογή του Πρωτοκόλλου σχετικά με την διαδικασία του υπερβολικού ελλείμματος, κατά τα οριζόμενα στον Κανονισμό 479/2009, τα οποία γνωστοποιούνται στην ανωτέρω ευρωπαϊκή υπηρεσία τουλάχιστον δύο φορές τον χρόνο (άρθρο 3 παρ. 1 του Κανονισμού 479/2009). Στο πλαίσιο των ανωτέρω αρμοδιοτήτων, στην ΕΛ.ΣΤΑΤ. ανατίθεται, κατά το άρθρο 14 παρ. 1 του ν. 4270/2014, η κατάρτιση και **τήρηση του Μητρώου Φορέων Γενικής Κυβέρνησης**, όπου κατατάσσονται όλοι οι φορείς (οντότητες), τα στοιχεία της οικονομικής διαχείρισης των οποίων λαμβάνονται υπ' όψιν για τον προσδιορισμό του δημοσίου ελλείμματος και του δημοσίου χρέους, κατά τα οριζόμενα στον Κανονισμό 479/2009. **Για την υπαγωγή δε ενός τέτοιου φορέα στον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης απαιτείται αιτιολογημένη κρίση της ΕΛ.ΣΤΑΤ. σχετικά με την συνδρομή των κριτηρίων που προσδιορίζονται στο ΕΣΛ 2010, επί τη βάση πλήρων, αξιόπιστων και επίκαιρων στοιχείων σχετικών με την οργανωτική δομή και την οικονομική δραστηριότητα του εντασσόμενου στο Μητρώο φορέα.** Εν όψει της υποχρέωσης της εθνικής στατιστικής αρχής για την ανά τακτά χρονικά διαστήματα υποβολή των σχετικών με την διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος

στοιχείων στην Eurostat, αντιστοίχως, ανά τακτά χρονικά διαστήματα ελέγχονται τα στοιχεία και καταρτίζεται επικαιροποιημένο Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης. Η δε κατάταξη ενός φορέα στον Τομέα της Γενικής Κυβέρνησης, με την ένταξή του στο οικείο μητρώο, έχει έννομες συνέπειες για την λειτουργία του, δεδομένου, κυρίως, ότι συνεπάγεται κατά νόμον την υπαγωγή του σε ένα ειδικό πλέγμα διατάξεων που αφορούν την οικονομική του διαχείριση, εν όψει του ότι, όπως προαναφέρθηκε, τα οικονομικά στοιχεία του εν λόγω φορέα λαμβάνονται υπ' όψιν για τον καθορισμό του ύψους του δημοσίου ελλείμματος και του δημοσίου χρέους (βλ. ΣτΕ 1586-7/2016 7μ., 1880/2017, 2966/2017 7μ., 2400/2018, 2308/2020, 879/2021, 32/2022). Συνεπώς, ενώ οι φορείς που περιλαμβάνονται στον τομέα της Γενικής Κυβέρνησης καθορίζονται, κατ' αρχήν, στον νόμο, ειδικώς για την υπαγωγή ***ενός νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου στον εν λόγω τομέα και την κατάταξή του στο καταρτιζόμενο από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης απαιτείται προηγούμενη κρίση σχετικά με τη συνδρομή των τασσομένων στις οικείες διατάξεις κριτηρίων***, απαιτείται δηλαδή η εξειδίκευση και εφαρμογή επί του συγκεκριμένου νομικού προσώπου των καθοριζόμενων στο νόμο κριτηρίων, επί τη βάση των υποβαλλομένων στοιχείων (ΣτΕ 3374/2017, 1586/2016 7μ., 2497/2013 7μ).

v. Από το επικαιροποιημένο μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης της ΕΛΣΤΑΤ **δεν προκύπτει η υπαγωγή της ερωτώσας Δ.Ε.Υ.Α. στους φορείς Γενικής Κυβέρνησης**, κατά την ειδική διοικητική διαδικασία καθορισμού που απαιτείται, μη γενόμενου επομένως του καθορισμού της ως φορέα Γενικής Κυβέρνησης.

vi. Η αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης εξειδικεύεται ήδη με τον ν. 2362/1995 σε τρεις (3) επιμέρους θεμελιώδεις αρχές: (αα) *στην αρχή της οικονομικότητας*, σύμφωνα με την οποία τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την υλοποίηση των κυβερνητικών πολιτικών πρέπει να διατίθενται έγκαιρα, στην ενδεδειγμένη ποιότητα και ποσότητα και στην καλύτερη τιμή με την χρήση των αναγκαίων μόνο διοικητικών πόρων, (ββ) *στην αρχή της αποδοτικότητας*, σύμφωνα με την οποία οφείλεται η τήρηση της βέλτιστης δυνατής σχέσης μεταξύ των χρησιμοποιούμενων μέσων και των επιτυγχανόμενων αποτελεσμάτων και (γγ) *στην αρχή της αποτελεσματικότητας*, σύμφωνα με την οποία ελέγχεται η επίτευξη των συγκεκριμένων αντικειμενικών στόχων και των αποτελεσμάτων που έχουν εκ των προτέρων οριστεί.

Έτι περαιτέρω, ο ν. 2362/1995 καταργήθηκε και αντικαταστάθηκε από τον ήδη ισχύοντα ν. 4270/2014 «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό» (νέο Δημόσιο Λογιστικό). Με τον ν. 4270/2014 ο εθνικός νομοθέτης επιχείρησε την αναμόρφωση ενός νομοθετήματος δημοσιονομικής λειτουργίας του Δημοσίου που ίσχυε από το 1995, και την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ της 8ης Νοεμβρίου 2011 σχετικά με τις απαιτήσεις για τα δημοσιονομικά πλαίσια των κρατών μελών της ΕΕ στα πλαίσια συντονισμού του εθνικού δημοσιονομικού κανονισμού με τις νέες κοινοτικές ρυθμίσεις. Στο άρθρο 33 του ν. 4270/2014 επαναλαμβάνονται οι καθιερωθείσες με το άρθρο 1 του ν. 3871/2010 γενικές αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης, κατά δε τις διατάξεις του άρθρου 14 παρ. 1 εδ. β' και δ' του άνω ν. 4270/2014, στον ορισμό της Γενικής Κυβέρνησης περιλαμβάνεται, ως υποσύνολο, μεταξύ άλλων, ο υποτομέας των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (ΟΤΑ), ο οποίος αποτελείται από τους Δήμους (ΟΤΑ Α' βαθμού) και τις Περιφέρειες (ΟΤΑ β' βαθμού). Με τις προαναφερόμενες διατάξεις διαμορφώθηκε ένα πλαίσιο δεσμεύσεων της Διοίκησης να αξιοποιεί την εκ του νόμου παρεχόμενη ευχέρεια οικονομικής δράσης μόνο στο μέτρο, που είναι απολύτως αναγκαίο για την εκπλήρωση του επιδιωκόμενου δημόσιου σκοπού και με την ελάχιστο δυνατή δαπάνη.

B. Επί του ερωτήματος

Από τη συνδυαστική ερμηνεία των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται ότι το προβλεπόμενο στην ΚΣΣΕ χρηματικό βοήθημα λόγω θανάτου συζύγου ή τέκνου 500 ευρώ, δεν μπορεί να θεωρηθεί μισθολογική παροχή κατά την έννοια κατ' αρχήν των διατάξεων του ΑΚ και περαιτέρω του ν. 4354/2015, λόγω ακριβώς του τρόπου και του χρόνου παροχής της (εφάπαξ και όχι σε συνεχιζόμενο χρονικό διάστημα), καθώς και του σκοπού παροχής, ο οποίος δεν συνδέεται με την άσκηση τακτικής ή πρόσθετης εργασίας των εργαζομένων ως αντάλλαγμα, αλλά ως βοήθημα κοινωνικού - προνοιακού χαρακτήρα. Εξάλλου η ερωτώσα Δ.Ε.Υ.Α. δεν υπάγεται στους φορείς Γενικής Κυβέρνησης κατά την έννοια του άρθρ. 14 ν. 4270/2014, και επομένως ούτε στις ειδικές διαδικαστικές διατυπώσεις του άρθρ. 83 ν. 4484/2017 περί νόμιμης παροχής μη μισθολογικών παροχών. Περαιτέρω, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η εν λόγω παροχή αντίκειται στην αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, και δη

την αρχή της οικονομικότητας, καθότι καταβάλλεται εφάπαξ μέχρι του ποσού των 500,00 ευρώ, το ύψος του οποίου θεωρείται εύλογο λαμβάνοντας υπόψιν τις δεδομένες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες σε συνάρτηση με το σκοπό της παροχής (ενίσχυση εργαζομένου για την προστασία της οικογένειας).

Αθήνα, 14-11-2022

Οι γνωμοδοτούντες δικηγόροι

Σβεtlάνα (Ζέτα) Ζυγούρη

Πάνος Ζυγούρης

